

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ XX СЪЕЗДИЗИ

СЭКП Төп Комитетининг отчет илеткелининг талазы-биле Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязының XX съездизининг

РЕЗОЛЮЦИЯ

(Төңүзү).

Ам, көдө ажил-агыйын көдүр талазы-биле эң улуг сорулгалар чурттуң мурнунга салдынганды, район организацияларын дуржулгалар болгаш арга-мергежилги кадрлар-биле быжылаары оңа ужу-дузалыг апарган. Район ажилдакчылары амыг үедө партияның көдөдө эге организацияларында, МТС-терде, колхозтарда, совхозтарда шуут барып ажилдап, партияның болгаш чазактың Директиваларын күсөдиринге көдө ажил-агыйын ажил-ишчилерин организациястан турарлар. Ол болза, көдө ажил-агыйын күштүү-биле көдүрерин бүтү-улусчу хөдөөниң чедикшинери район "организацияларын ажилының денелденген ам шийтирилг хем-чөөл-биле хамааржыр дээни ол болур. Иччангап, партия рай-компартия, ылангыч МТС-тер зоналарының талазы-биле секретарьларга болгаш инструкторларга, а ол ышпаа район Советтерининг күсөмөннөрүндө удурут ажилга чүткүлүг, массаларын инициативтиг организациячылары, көдө ажил-агый бүтүрүлгезин эки билер кижилер турган турарын хандырыр эрежок чутула. Ону кылырынга колхозтарга болгаш совхозтарга өзүп үнгөн чер-черин дөре ажилдакчыларын шийдирип-лаа тургаш, хоорайлардан болгаш үлөтүр төптө-лөндө кижилерин районнарда ажилче хандырып-лаа тур-гаш, район эвезелүүн быжылаар талазы-биле ажилды шууду-руг үргүзүлгө, МТС-терин, колхозтарын болгаш совхоз-тарын ажил-агыйын ажил-чорудулгаларын түнөлдөргө районнардын партия, совет органнын удурутчулары-ның шуут материалдыг сонуургалын тургузар керек.

Оң-биле кады партиянын хоорай организацияларын улам ыңай быжыдар талазы-биле ажилды чорудары, үлөтүр бү-дүрүлгелерин ажилы дөш, ылангыч эртемниң, техника-ның болгаш мурнаагы дуржулгалын чаа-чаа чедикшине-рин бүтүрүлгө непередери дөш, а ол ышпаа чоңун күн-бүрдө негедө-хөдөөлөрдө хандырыр хүлээлгелиг бүтү бү-дүрүлгө черлеринин болгаш организацияларын ажилы дөш партия хоороннарын база хоорай компартиянын дары-мсаалын бүтү хемчег-биле беддери эрежок чутула.

Партиянын мурнунда турар сорулгаларын чедикшининг күсөдиринин эң чутула чүтүл болза, ажилчы чоңнарын калбак массалары-биле бүтү партиянын болгаш түс-түс пар-тия организацияларын бүтүгүн харылааларын улам ыңай шийдирири болур. Ажил-агый болгаш културга тургу-тушкунунга, чоңун күн-бүрү хөдөөлөрдө болгаш негедө-лөрдө хандырылган, ажилчы чоңнарын коммунистг кижизилдигинин хөдөө ажилчы чоңнар депутаттарын Советтеринин болгаш профивел организацияларын ролон шийтирилг беддери төлөдө, оларын ажилын дигртеринин эрежок чутулазынча партия органнын кичээлгеин сьезд улагдырып тур.

Чурттуң хей-ниити амдыралында чутула черин ажил-агый болгаш културга тургузушкунунга идеялгилг кыр-жип, аныктарын коммунистг өзүг кижилерде партияга дузаал турар ленинчи комсомол ээлеп турар. Иччангап комсомол организацияларын ажил-чорудулгаларында, ыла-н

гы оларын идея-кижизилдиги ажилында улуг четпестер бар. Комсомол организациялары аныктарын практиктиг ажил-хөдөөк болгонч-ла хандып шыдавай, дигр ор-ганизацияны ажилды резолюциялар-биле байырап хөдөөк болгаш шуугаар чоруктар-биле солуп турарлар. Бо четпестер-ни уутууларга комсомол партияны удурутгалын экиже-ри эрежок чутула. Партия организациялары аныктар-биле кижизилдиги болгаш културга-массалыг ажилдарын чорударыга эрежок чутула байдалдарын тургузар дугайында улам сагыш салыр, күрүс, ажил-агый болгаш културга тургузушкунунга, чурттуң бүтү хей-ниити полититиг ам-дыралына комсомолчуларын болгаш бүтү совет аныктар-нын улам идеялгилг кижизилдигин хандырыр ужурут.

Идеология ажилды талазы-биле эң чутула сорулгалар-нын бирөөн коммунистг тургузушкунунга практикалардан пропагандалы чорукчаа чорун ажил эртери болур деп сьезд санап тур. Коммунизмни материал-бүтүрүлгели суу-рун, материалдыг болгаш културлуг чаагай чүдөлдөргө эл-бекшилин тургузарынын, марксизм-ленинизмниң чогадычы бодалына ескеденчек догматизмин болгаш шөкөлчөк чорук-туулаш, хамаатыларын коммунистг медедиги чорун эстүреринин сорулгалары-биле бистиг пропаганда-лысты болгаш агитацияны улам сырый холбаштырыр эрежок чутула. Пропагандалык сорулгалы болза, марксизм-ленинизмниң теориясын чүтө тайылбырлаары эвес, харын база ону амдыралга практиктиг боттандырылган дузаал-ры болур.

Аар индустрияны колдатыр хөдөөлөрдө партиянын кол шугумундан ойталаар оралдажышкыннарга уду, а ол ыш-пах бистиг чуртувуска социализмин тургузарынын дугай-ында айтырганга болгаш теориянын чамдык еске-лаа айты-рыларында болуп турган булгаларынын чоруктарга уду Төп Комитет өй-шаанда демисежип үнгөн деп сьезд санады.

Коммунизм дээш практиктиг демиселдиги чорудулгалары-на, төгүлүг чаа дуржулгалы түнөлдөргө болгаш дигр боттуг чүдүлүг фактыларынга үндөшкөн, марксизм-ленинчи теория-нын хөдөөлүшкөн, оң аргы-чаагайын моон сонгаар-лаа карап оту деп камгалаарын сьезд Төп Комитетке дагзып тур. Оң-биле кады буржуа идеологиянын илерешкенинине уду көшкөш дивес демисел чорутунар ужурут.

Ажилчы чоңнарын болгаш хамыктын мурнунда, анык салгалачыларын коммунистг кижизилдиги эң чутула сору-лга болур деп сьезд демсеп, ол сорулгаларга идеялгилг кижизилдиги бүтү чекстерин — пропагандалы, агита-цияны, партияны, радио, културга-чырыдышкын ор-ганизацияларын болгаш албан черлерин, эртемни, литерату-раны болгаш уран-чүдүлү долу болгаш идеялгилг ажилдарын партия организацияларына хүлөдүп тур.

Марксизм-ленинизмдин улуг өөредин-биле чөпсөглөнгөн Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязы болуңу түгүлүн аадапта бүтү совет улус улам сырый каттыштырар болгаш ону коммунизмниң бүтү делегейге төгүлүг чаа тилгелелер-инге чедирер дээринге сьезд бүтүрелин илередип тур.

болгаш Совет чазактын шийтирилерин удурутгал болдуран.

Оон ыңай эш Байбаков чаа беш чылдын онзагаларын чедикшининг күсөдиринге күш-ажылды бүдүрүчүлүгн белидерин улуг ужу-дузалыг онзаал демсеп-лөөн. Беш чылдын хөдөөлөргө күш-ажылды бүдүрүчүлүгн чүтө бир хуу бел-дөргө ажилчы күшүгө чарыгалды 165 муң ажил кижини эвезежир, арганы бээр, көмүр даш тывыжын чыла 4 миллион тон-на чедир, электроэнергия ажилдап үндү-рүшкүнү — 1300 миллион киловатт-лаа чедир көүдөлдөргө хандыра. Улет-пир продукциянын бот-үнезин 1 хуу чингедирге 1960 чыла 10 миллиард рубль хөмчөөлгө камналган бээр. Чиг-өттерин болгаш материалдарын чарыгаларын нормаларын кызырарынче шийтирилг хөмчөлдөргө алырын, бүдүрүлгө со-лукчуларын калбаа-биле непередирин, бүдүрүлгө чедиргелерге уду улам ший-тирилг демисел чорударынын, ажилдап турар күчү-шылдарын эң ажилда-рынын, үлөтүрүлгө специализаарын бол-гаш кооперастаарын непередирин чү-гулазынын дугайын оратор чутулаан. Бүрүлгөн болгаш Бүрүлгөн экономика кооперастаарын, ылангыч бүдүрүлгө специализаа болгаш кооперастаар талазы-биле сьездин төлөлдөргө шугумчулелер-ин эш Байбаков хүлөп алган.

Ам Бүрүлгөн коллективизин мур-нунда эзеп беш чылда бистиг чурту-вусту экономикасын болгаш културалыг хөдөөлөрдө перспективтиг планын чаа-гадыр талазы-биле улу сорулгалар ту-руп турар деп оратор саналыгн төңү-лүг чутулаан. Ол план болза, улус ажил-агыйын улуг айтырларын эң чөпсөглөчү өзү-биле шийтирилерин хандырырчы улаңган турар ужурут, ол планга ажил-агыйын социалистг системазын коммунистг система-биле экономика чарыжынын айтырларын-ны тодарай ажилдап кылышынын көргүстүр.

Эш Т. С. Мальцев (Бүрүлгөн парторга-низациязы) болуңу санаагы философия болгаш экономика эртемни социалистг тургузушкунунг практикамы-биле хөдө-баштырарын чутулаан чутулаан. Философия бойдус эртемни кышак, бойдус-тун хойбуларынче көдө ажил-агый ажилдакчыларын ханы синингил кире-ринге дузаал ужурут деп ол чутулаан.

Реаксылыг философтар болза хөдөө-лүн үнүш-дүштүрү эвезежир дээр хой-бул болуңу чоңун эдери көүдөргө дээр хойбулун "үндөлдөргө" деп оратор демсеп-лөөн. Улустун адым-түргөй чорутуң үнөр-дөү болза, мелчүлүг тургузат эвес, а харын чоңун эдери көүдөргө болгаш хөдөөлүн үнүш-дүштүрү чорутуң эвезе-жир кылдыр көргүрү төлөдө, ол чорук оларга чутула болган. Бистиг философа-рымыс агрономия эртемни-биле эвезелдежип алган, бойдустун хөдөө кырында күштүг объективтиг хойбулун—хөдөөлүн үнүш-дүштүрүн доктаамал көүдөлдөргө хойбулун ылымг реаксылыг бадыткаш-кына дайынчы өзү-биле удураныштырар ужурут.

Оон ыңай эш Мальцев Бүрүлгөн областың "Ленинниң чагылары" колхозунда хөдө-лөп турар хөдөө ажилдап кылырынн чаа системазын улуг артык күштүн тодарай чикестерге көргүсөк.

Күш-ажылды болгаш аш-хөдөөлөргө эң эвезежир-биле чарыдап тургаш улуг орулгаларын алырын хандыры черлерин ажилдап кылырынн эң-не камналгалыг аргаларын экономист-аграриктерин өөрин көөртүң эрежок чутулаанын дугайын оратор чутулаан.

Чер ажилынын културалыг улам ыңай беддери хөдөө ажилдап кылырынн чамдык чөпсөк-хөдөөлөрдө конст-рукцияны шыңгызы-биле ескертирин бол-гаш екижердин, а ол ышпаа экономика эртемниң болгаш көдө ажил-агый прак-тиказынын негеделеринге дүгжүп турар чаа чөпсөк-хөдөөлөрдө тургузарын не-пер турар деп эш Мальцев саналыгн төңчүлдө чутулаан. Бар машиналарга агротехниканы кожар эвес, а харын ма-шиналарын агротехниканын негеделерин-ге дүштүр чоттадыр керек. Мынчангап конструкторлар шадөрдөн хооруган тур-бас ужурут. Олар МТС-терге инженерлер-биле, трактористер-биле, комбайнерлер-биле болгаш көдө ажил-агыйн еске-лаа тускай эртемнигилер-биле кады ажил-даар керек.

Эш В. А. Малышев бодун саналыгн чурттуң улус ажил-агыйнда техникти дешиялгени айтырларынга доктаган.

В. И. Ленинниң чогаалдарының 4-кү үндүрүлгезинге тайылбыр том

В. И. Ленинниң чогаалдарының 4-кү үндүрүлгезинге тайылбыр томун бирги кезең партиянын үнгөн, оң СЭКП ТБ-нин чанында Маркстың—Энгельстиң—Ленинниң—Сталинниң институту бе-леткен.

Ленинизмниң идеялгилг улуг байлаан, марксизмин төөгүлүг чаа байдаларга В. И. Ленинниң сазыратканын, Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязы бол-гаш Совет күрүенин тургузары база бы-жылаары дөш оң демиселдин, бүтү деле-гейин ажилчы болгаш коммунистг шийткөөлүнине социализмин чаа комму-низм тургузарынын оруктарынын дуга-

нитидин кезеңде хүндөп келген, ону оң камгалап алырныга дузаала болгаш бистиг күрүнеистиг иштиг хөдөөк кажан-лаа холгаарлашпай чотраан деп эш Ларсен үргүчүлгө чутулаан. Мын-чангап, Дания болза, хамыктын мурну-да социализмин чурттарынга уду ула-ган Союгу-атлантиканың шериг социали-ге эвес, а харын нейтралдыг нацияларын хүрөөлөргө турга чотуру деп чүе мою-мырдай көсү-дүр.

Индияны компартиязындан эш Адмои Кумар Гхош СЭКП-ниң XX сьездизинге амы-дуцманын изиг байырын дамчткаан.

Капитализмин кичилин бодундан дү-жүр болган болгаш бодунг экономика-зын катап тургузарынче чүткүп турар Чөөн чүткүг улаустары Совет Эвилелиниң түнүлдөргө калды-лаа полититиг хүлө-лөргө чотка дузалачынын савалдап турар шымыч эвезелчилг, идеялгилг болгаш ая-сестилгг өңүктүг болгаш амы-ду-малыг болуп турар.

Эштер Бугланниин болгаш Хрущев-тун Индияга чотраан бүтү аныктарын, бүтү партияларын болгаш улустун бүтү кезектеринин кыршкени индий-совет найыралдыг национал байырлары болган деп эш Гхош оон ыңай демсеп-лөөн. Ол байырлар эң-не калбак хөдөөлөргө нацио-нал чангыс өйниң хөдөөлөргө болган.

Гоа болгаш Башир айтырларын та-лазы-биле америка империализмининг тур-гунга шымыч удуранышкык болуп турар Совет Эвилелиниң тургун индий улус ханын-биле үнөпөп турар. Бо факт болза, бистиг улузвуска оң шымыч өң-нүг кым болур деп чүвени көргүзүп тур-ар.

Н. А. Бугланниин, Н. С. Хрущевтин болгаш Д. Нерунун кады кылган медед-лели база индий-совет дынадыг төөгү-лүг улуг ужу-дузалыг документалыр болур. Ол документалыр Азияга болгаш бүтү делегейге тайбыннын хөдөөкө кай-гамчык улуг салышкын болуп турар.

Болониялизмни салгаларын удурут-галар, улус массаларга хандыртканын, аас кеш-житиг амылралды тургузар талазы-биле индий улустун мурнунда берге сору-галар туруп турар деп эш Гхош чутула-нын төңчүлдө айтылган. Иччангап, даа, бүтү партияларын, аныктарын болгаш чоңунг кезектеринин демократыг болгаш партиячу күштерин хаара туруп турар калбак национал чангыс эңке даянган, улуг индий улус бо сорулгаларын ботта-дырып шыдаар дээринге бистиг партия-мыс бүтүрелдиг.

Делегейин үш улуг чурттары—СЭРЭ-ниң, Кыдаттын болгаш Индиянын ара-зында найырал бүтү делегейге тайбыннын эң-не күчүлүг фактору болушпаан, чай-гышым чотка ескен турар дээринге бис бүтүрелдиг бис.

Норвегияны компартиязынын мурну-дан сьездиге байыр чедирбешпаан, эш Э. Левинниин чутулааны болза:

Совет Эвилелиниң Коммунистг партия-зы болгаш совет улус бодунг чедик-шинерин болгаш тилгелелер-биле кап-талыштыг чурттарын улаустарын орту-зунга ат-аларын болгаш хүндөлдө чоттап алган. Совет Эвилелинде бүдүр-генин кайгамчык улуг өүдөөдө социали-стг системаның капиталистг системаны тайбын чарыкча ажил эрттип турар дугайын хөдөөлөргө турар дээрин бистиг чуртувуста улам-на хей сангыч кижилер минип көрүп турар. Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязы марксизм теория-ны боттуг чүдө бодурушпаан, капиталистг чурттарын коммунистг партияла-рынга хей-аыт кыршкыч чоруктун күчү-лүг үнөр-дөү болуп турар.

Мексиканың компартиязындан эш Д. Эзинса сьездиге изиг байыр дамч-ткаан.

Мексика улус хосталга болгаш хамаа-рышпас чорук дөш демиселге бодунг чаңчыларын эдерибшаан, Мексиканын хөдөө кырында хамаарышпас национал хөдөөлөргө дөш демиселди чорудуп ту-рар болгаш тилгелени чедип ап шыдаар деп ол чутулаан. Шынын хөдөө дөш демиселге ол чоттаалан эвес деп чүвени бистиг улузвусе билеп турар. Оларын-биле делегейин бүтү улустары, ылангыч улуг болгаш ынак Совет Эвилелиниң тө-лөпиг баштап турары тайбыннын, де-мократияны болгаш социализмин улуг лагеринин улустары кады.

Эртенги хуралга Турциянын, Алжирниң болгаш Болумбиянын компартияларынын мурнундан СЭКП-ниң XX сьездизинге байырыг чагааларын база номчаан.

СЪЕЗДИНИҢ ХҮН ДЕМДЕГЛЕЛИ

Февраль 23-түң эртенги хуралы

Эш Г. Е. Буркациянын даргалааны-биле болуп өрткөн сьездин эртенги ху-ралына 1956—1960 чылдарда ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөдөөлөргө эл-бег беш чыл планынын талазы-биле СЭКП-ниң XX сьездизининг Директивала-рын дугайында эш Н. А. Бугланниинг илеткелин чутулаачы көөрү үргүлчүлөөн.

Эш Н. И. Бобровников (Москва-нын парторганизациязы) сөс берген. Москва-нын ажилчы чоңнары, бүтү совет улус-биле бир дөмөй, партиянын Төп Комитети-ниң ажилдап кылганы алдыгы беш чыл планынын талазы-биле Директиваларын төлөлдөргө чангыс эң-сестилгг чүдүлгү-зүлүп көргөн деп ол чутулаан.

Ажилчы чоңнарын амдыралг денде-лин беддери талазы-биле партиянын бол-гаш чазактын боттандырып турары хөм-чөгелде улу черин хоорай тууду ээлеп турар деп демсеп-лөөн, эш Бобровни-ков найыслады эде чазартырын айты-рыларынга доктаган.

Найысладың чоңунг културга-амыды-рал хандырылганын дыка екижеринге арганы берип турар материал-техниктиг улуг суур Москва-нын хоорай ажил-агый-ында тургустунган. Чикээ, 1940 чыл-биле деңгээрге өрткөн чылын бир чуртта-кчың амдыралг хөдөөлөргө газ чарыг-далы 8 катан, электроэнергия — 54 хуу, сүг — 68 хуу улактан, баран сазыла-ны барык-ла ийи катан көдүлөөн. Эрткен чылын 1965 муң дөңбөччин метр чаа чурт-талга шалү туттунган.

Алдыгы беш чылда найыслады эде чазартырында 25 миллиард ажил рубльди чарыгалары көрдүгөн. Чуртталга бакыч-нарын, школарын, экиелдерин, културга-амыдыралды албан черлеринин туудушкуну дыка көдүлөөн.

Ажилдарын айтылган хөмчөөлдөргө күсөдир төлөдө, туудуг организацияларын күчү-шылдарын улам ыңай ула-гытырары, специализаа болгаш көүдө-лдөргө, ишпел айыр демпр-бетон конст-рукцияларын улам калбаа-биле шийткөөлгө алыр негетинер, бо чорук туудуг тем-пизин чедиргелер болгаш оң бот-үнезин дыка чигелдеринге арганы бээр деп ор-атор чутулаан.

Эш Бобровников саналыгн төңчүлдө ийи машина туудушкунун, прибор ту-душкунун болгаш автоматизмга чөп-сөк-хөдөөлөрдө, туудуг болгаш орум машина туудушкунунг министрстволарын хоорай ажил-агыйына аны-бүрү ишпел-наларын, механизмин болгаш автомат-измчалыгн чөпсөк-хөдөөлөрдө бүдү-рүп үндүргөн турарынын айтырын сал-ган.

Оон соонда эш А. Н. Косыгин савал бер-ген. Партия болгаш чааа аар индустрия-

нын артык күштүг өүдөлдөргө хандырып-шаан, көдө ажил-агыйын көдүреринче бөдө чик болгаш аш-чөм үлөтүрүлгүг бүтү амылралын хөдөөлөргө улуг кич-төөлгөй салып турар деп ол чутулаан. XX сьездининг Директиваларын төлө-лдөргө чаа беш чылда хөдөөлөргө чүдө-лөргө бүдүрүлгө өүдөлдөргө барык-ла 60 хууга көрүп турар. Алдыгы беш чылда чик болгаш аш-чөм үлөтүрүлгүг шаанда турганынга бодаларга дыка хей көдө ажил-агый күч-этиг болур, массалыг хөдөөлө-лдөргө барааннарын белеткеп кылырынга кылмыл болгаш синтеттиг чиг-эң бүдү-рүлгө дыка калбартыр. Бедик бүдүрүчү-лүг автоматтыг деригер болгаш шуштү-бүлгө шугумнары-биле бүдүрүлгөлөр улам бедег темпелер-биле хандырылган турар.

Чаа беш чылда үлөтүрүлгүг кол-кол барааннарын болгаш аш-чөм продукттарын бүдүрүлгө өүдөлдөргө дугайында сан-нарын оратор чутулаан.

Бүтү псе-таазыларын бүдүрери 9263 миллион метр чедир көүдүр. 1960 чыл-да индиктер бүдүрери 455 миллион эш чөдөр. Беш чылдын төңчүлдөргө чедир дараа кылмыларын бүдүн чартык катан хейнү белеткеп кылган турар. Чигр кы-лыры ийи катан көүдүр. Бо чорук чоң-чүг чигирге хөдөөлөргө долду-биле хан-дыр база кондиртер болгаш еске-лаа барааннар бүдүрерин улу-биле калбарты-рынга арганы бээр. Алдыгы беш чылда эш болгаш сүт бүдүрери чуртта нитазы-биле ийи катан көүдүр. Балык үлөтүрү улу-биле хөдөүр.

Эш Косыгин оон ыңай чина болгаш аш-чөм үлөтүрүлгө екижерин берип турар машина туудушкун бүдүрүлгелеринин сорулгаларын дугайын чутулаан, капи-тал туудушкунун планнарын екижер талазы-биле чамдык саналдарын чуту-лаан. Капитал салышкыннарын бир чыл-да планнарын амыг туруп турар чү-румунунг орунга калың-бир объектинг бүтү туудушкунун оң доостурунга чедир планнарынче шийтирин болза шын болур ийи, ол чорук аш-хөдөөлөргө үндө-рин чыла көрдүгөнгө хамзаарылга чотка оларын ажилдап турарынын хөм-чөөл-биле ажилчы чорудар ийи. Ы-дыг байдалдар туудуг дүргөн болгаш чик өрткөтүг туттунган турар.

Эш Н. П. Орловский (Белорустунг парт-органациязы) ССРЭ-ниң улус ажил-агыйын хөдөөлөргө алдыгы беш чыл планынын талазы-биле партиянын XX сьездизининг Директиваларын төлөлдө-лөргө совет улус улуг өөрүшкү-биле ут-каан болгаш чүдүлгүзүлүп көргөн чуту-лаан.

«Рассвет» көдө ажил-агый эртемниң колхозчуларын ажилынын дугайын,

белдир үедө планнар дугайын оратор чуту-лаан. Колхоз 1200 ажил өөгелерин кат-тыштырып турар болгаш 9 муң гектар чериг. Колхоз ажил-агыйын бүтү амы-ларын бекис орулгаларын ап турар. Колхоз он чыл улаштыр улуг шөдөрдө картофельн эки дүдүлүп ап турар. Эрткен чылын ону күрүнегө болгаш колхоз рыногунга сатканындан 1 миллион ажил рубльди алган. Ногаа болгаш сад ажил-дары 1,5 миллион ажил, а лән ажилы 7,5 миллион рубльди берген. Эрткен чылын колхоз инек бүтүрүлгө ортумаа-биле 2920 килограмм сүтү саап алган болгаш дагаа бүтүрүлгө 158 чуургаларын алган. Мал ажилы колхозка 5,2 миллион рубльди берген.

1955 чылда күш-хүнүнүг бүтүрүлгө 30 рубльди аш-биле, 3 килограмм таразын, 10 килограмм картофельди болгаш еске-лаа чүдөлдөргө берген. Чикээ, колхозчу Ду-чеконку өг-бүлөсү 280 пуд таразын, 886 пуд картофель, 90 пуд ногааларын, 43 муң рубльди алган. Көдө ажил-агый эр-телинде ылымг өг-бүлөлөр хей.

Колхоз баштаар чер болгаш партия эге организацияны бригадирлер болгаш ферма-лар эргелечилери шийи алырчыне улуг кичтөөлгөй салып турар. Бистер кижилер-биле төлөпгө ажилдап турар бис, ажил-агыйын шын чорударына, хей-ни-тин байлаан камгалаарыга болгаш кө-үдөлдөргө оларын өөредип турар бис деп эш Орловский медедлөөн.

Эш Орловский оң соонда туудуг айты-рыларынга доктаган. Улуг эвес үш суур-ларын чурттакчылыг төп пунтузге кажу-руп турар. Чаа черге колхозчулар бот-тарынын хуузунда аш-хөдөөлөргө-биле эки бажынаарын туруп ап турарлар. Кол-хоз оларга дузалачы көргүзүп турар. Ал-паның бедик орулгалары артелин аш-хөдөөлөргө чамдык колхозчулар-нын бажынаарын, културга-амыдыралын черлерин туудуры, кудумчуларын ас-фальтылаарына баар арганы берип турар.

Дараазында эш Н. Н. Байбаков санап берген. Алдыгы беш чылдын талазы-биле сьездининг Директиваларын төлөлдө-лөргө ажилдап кылганын онзагай чүдө-лдөргө тодарай чутулаашканын, хей-хөй үнелгил саналдарын кырден бистиг чурту-вустун ажилчы чоңнарынн ол ажилга калбаа-биле кыршкенин ол чутулаан. Ол чорук болза, ажилдап турар күчү-шылдарын ажилдап, күш-ажылдын бүдү-рүлгүзүлгө өстөр, бот-үнези чигилер болгаш еске-лаа чүдөлдөргө талазы-биле министрстволарын болгаш Бүрүлгөн баш уду айтылган чүдөлдөргө беддери арганы берген. Директиваларын төлө-лдөргө тургузуп турар үедө Бүрүлгөн ар үлөтүрүлгө колдатыр хөдөөлөргө дугайында партиянын политказын, СЭКП ТБ-нын

ында база еске-лаа айтырларын тала-зы-биле В. И. Ленинниң идеяларын болгаш чутулаарын көргүзүп турар өөредилге тайылбыры ол томнук бирги кезеңде ки-рип турар. Тайылбыр томнук чотка үедө парлати-нын үнгөн турар ийи кезеңде В. И. Ленинниң чогаалдарының 4-кү үндүрүлгезинге кирген оң чогаалдар

СЭКП-нің XX съездизинин хүннеринде

(СЭТА-нын корреспонденттеринден)

Утундурбас өөрүшкүгүтү хүннери чурт көрүп эрттир турар. Партиянын XX съездизинин алдында дөш бүүдүргөчүлүгү чаз-чаа чедикшилерини челип ал турар ажыгы чоннарнын политиктиг бол-гаш күш-ажыгы көдүрүшкүгүтү дугайына Совет Эвилелинин бугу ужу-кыгыларынды дымдагылар ол дугайын херечилеп турар.

Грозныйнын партия организациязынан СЭКП-нің XX съездизинин төлөзү «Старогрознефть» эргелелинин өрүмшөкши мастери Г. А. Афанасовтун бригадасы нефтин чаз скважинанын үттөрүнө эгелеп кырккан.

Эрткен үш хонуктук иштинде 600 метр черин, тодаргайларга төлөшөп турганын ийи каттап хойну өрүмшөк.

Съездизинин ажылынын хүннеринде «Старогрознефть» бугу тывыш черлери планын ажыр күсөдөп турар.

Ярославдин машина тудуучулары бол-гаш реииз дугуй кымычкылар, пест-та-вычкылар болгаш тудуучулары эш Н. С. Хрущевтун илеткели-биле таныштымаан, партиянын ленинчи кол шугумун бир эп-сеткилди-биле чүүдүгү деп көрүп турар. Партиянын съездизинин ажылынын хүн-неринде Ярославдин дугуй кымычкыла-рындын коллективни улуг көдүрүшкүгү-биле ажылдап турган. Автомобильдерге, тракторларга, тараа болгаш хөвөз ажаап алыр койбайнрга база өске-даа машина-ларга херексээр дугуулар конвейерлерден үзүктөл чок үгүлөө. Пестер шугуууу графикти ажыр ажылдап турар. Сөөгүтү хүннеринин иштинде завод пландан ажыр автомобильдин муң ажыр покрываларын, ыччарга съезд мурнууну чарыжынын үзүктөлүшүн чыкып автомобильдерине 12 муң дугууларын оналгага немей беле-кеп үндүргөн. Күш-ажыктын бүүдүрүш-күгүтү бөдөн, продукциянын шыяры эки-жиң турар, завод пландан ажыр 3 миллион ажыр рубльдин камнагызын берген.

Львовтун «Сельмаш» заводунун коллек-тивни съездизин алды кылдыр мал чеч-чылды хайындар машиналар болгаш конструкторларын экижидип кылган, та-арыштыр кошкан бүүдүргүтү машиналар чү-дүргөн 75 вагондарын кур черлерге ху-саа бетинде чурткан. Күш-ажыктын көчү-дүрүшкүгүтү ам бүүдүргүгү чүдүгүтү бүүдүр-дө калбарган.

Кит айнап өлүрүр совет флотилия «Сла-ва» улуг доштарга бүүдүргөчүлүгү тара-да, Мурнуу Заполярьеде тывыш ажылы чурдуу турар. Оң капитан-директор Со-циалист Күш-ажыктын Мадыры А. Со-ляниктин дымнадып турары:

Ам СЭКП-нің XX съездизин эрттир турар ымаа наймызла Москвадан бисти муң-муң

километрлер чарып турар. Илдыг болза-даа бистин бодаларымыс болгаш саям-сеткилимыс улуг партияга утканган.

Китер айнап өлүрүрүнн февраль пла-нын хуусаа бетинде күсөдөп дөш соци-алист чарыш калбарып турар. Кит айнап өлүрүр «Слава-7» суднуун эп-найыралыг коллективни партиянын съездизинге алдыр болдурган чарыштың эгелекчиси болуп үгөн. Капитан Б. Моргунов болгаш Соци-алист Күш-ажыктын Мадыры гарпунери Ф. Прокопенко баштаан суднуун эки-пажы сөзүн ээлеп, бугу көргүзүлгөр тала-зы-биле февраль планын флотилияда бир дугууларда күсөткен. Эске-даа суднолар-ның экипажтары айнык тывыш оналга-нын хуусаа бетинде доошуп турар.

Киев областын колхозчулары, механизаторлары, совхозтар ажыдакчылары СЭКП-нің XX съездизинин ажылынын хүннерин-де чогадыкчы улуг көдүрүшкүгүтү-биле ажылдап келген. Көдө ажыл-агыйнын ажыл-ишчилеринин кайгамчыктыг чаз тилемелеринин дугайында, чаксы хову ажыдакчы эгелекчелерин оларын беле-ниин дугайында дымнадылар районнардан болгаш суурлардан аап турар.

Боттарынн съезд мурнууну хүдээл-дерин чедикшилерин күсөткен, Сталин аттыг көдө ажыл-агый артындагы колхоз-чулары 1960 чылда перспективтиг план-биле төлөшүлгөсүн көдө ажыл-агый бүү-дүрүшкүгүтү ленинчи 1957 чылда чедик алыр иштинин үндүргөн.

Областын машина-трактор станциялары-нын коллективтерин бүүдүргөчүлүгү чедикшилерин чедип алган. Киев область тракторлар септелгезинин планын бүүрү-биле күсөткен.

Коммунист партиянын XX съездизин-ин ажылы чурттуң ажыгы чоннары кошаш дивес кичээлге-биле хайгааран турар. СЭКП Төп Комитетинин отчет илеткели бугу улустун хайгааралынын төвүндө турар.

Москванын станок тудуучуларынун «Кызыл пролетарий» заводунун коллек-тив СЭКП-нің XX съездизинин ажылынын күш-ажыктын улуг-улуг чедикши-леринин уткан. Ол бүүдүргөчүлүгү 1300 ажыдакчылары съезд мурнууну чарыжы-га боттарынн бүүдүргөчү нормаларын ийи каттап хой күсөткен.

Абразивтиг кымылдарын Запорожье за-водунга белекчез чаз «Хевинин» «МК-287» деп тускай товар станоктары аар станок тудуучуларынун чымда це-линде чыксааткан. Узуун 17 метр ажыр, чаз конструкциянын улуг чоңулга ста-ногун база белекчез. Ол станок доора

хемчээл 2 метр чедир кезектерин ажыл-дап кылдыр. Съезд болуп турган хүннерде кымыл пролетарийлер бирөөзинин-не узуну чеди метр чедир демир болгаш ар-матура парастар, демир бетон колонна-лар белекчээр «МК-251» хевинин авто-маттыг шугумун чымыртып эгелеп кирип-кен. Ажылы пүлүт башкарыкчынын дузаы-биле 1 кижжи кылдыр.

СЭКП-нің XX съездизинин ажылынын төгүдүгү хүннери Приднепровскын ме-таллургиянын, машина тудуучуларынн болгаш дажыларынн ортуунга поли-тиктиг болгаш күш-ажыктын улуг көдү-рүшкүгүтү үндүргөн. Карл Либкнехт ат-тыг заводтун мартен цехинге болган ми-тингиге дүргөн экижидиктерин мастери Григорий Степняков чугаалаан:

— Чурттуң металлургия үлөтүрүшү чедикшилеринге белик үлөтүшкүн эш Хрущевтун илеткелине беринген. Бис-тин-даа күш-ажыктын улугу бө чедикши-леринге бар деп чүгөз чоргаарла-нып турар бис. Чаз техниканы неперет-пишкан, технологияны сайзыраттымаан, бешки беш чылдарын иштинде цехтин коллективни кан экижидиктерин бүүдүр-чү каттап хой көдүргөн. Төрөөн Комму-нист партиянын саям салымышкына-га харын кылдыр совет металлургия ал-дыгы беш чылдын планын хуусаа бетинде күсөдүр болгаш Төрөөн чуртту улам кү-чүдүгү болгаш чечектелп турар кылдыр алдыр дөш күштерин харамнаамас. Мэң бригадал партиянын съездизинге белек кылдыр чыл эгезинден бээр 300 тонна хире канын пландан ажыр экижидик-тен. Чы төнүрүгүгү чедир муң тонна металлды немей бөдөн хүдээлп тур бис.

Узбекистаннын энергетиктери гидро-электр станцияларын болгаш теплоцент-раларын күчүтүп улуу-биле ажылаа-рын чедип алды. СЭКП-нің XX съездизин-ин ажылынын хүннеринде «Узбекэнерго» эргелелин коллективни оналгага немей 3 миллион киловатт-шак электр энергия-нын бүүдүргүтү үндүргөн. Агрегаттарын бе-дик бүүдүргүчүлүгү ажыдакчы чаз техника-ны иштиндегиринге илиг берип турар. Станцияларнын телемеханиктиг тургу-зушкунуну талазы-биле ажыдакчы дооскан. Оларнын үштүн ийини төп дис-петчер пунктууна башкарышкы турар.

Он чыл ажылаанынын иштинде 30 чыл нормаларын күсөткен, Калининградтын вагон тудуучуларынун заводунда электро-халыкчыларын эш Капитонов партиянын XX съездизинин дугайында беседа үзүндө мынча дөш:

БАП-ХААК. (Телефон-биле). Таңды рай-онун ажыгы чоннары СЭКП-нің XX съездизинин материалдарын ханызы-биле таныжып туралар.

Ажыгы чоннарынн өзүп турар мате-риалдыг херексээрлерин долгуу-биле ханды-р дугайында партиянын саям салымы-шкынын районуну чуртагыч чону күш-ажыктын көдүрүшкүгүтү харычлап турар.

«Кызыл партизан» колхозтун малчы-нары малдын кымыш азырын болгаш ажаалгазын улам экижиткенер. Хойжулар Биче-оол, Баракай олар чаз төрөөн мал-дың чаш төлүн чигирч чөсгө ажаап ал-ганын. Колхоз тараа болгаш ногаа күл-дүрүшкүгүтү үзүндө бүүдүргөчүлүгү бүүрү белекчээр.

—Алдыгы беш чыл—бурунгаар улуг ба-зым. Бовуустун перспективалары-мыска өөрүп, улуг Ленинниң айткан оруу-биле бисти дилим аппарат чылар бис-тин партиямыска чоргаарлап турар бис.

Чаз беш чылда,—ажыл төлөшүрүн кы-зыбайн чеди шактыг ажыл хүнүн док-тадырын төлөшүр турар деп заводтун база бир ажылынын сесары эш Волков чугаалаан. Ол чыралды делегейге бир ду-гаарында совет улус азыр. Партиянын мурнуна хүдээлгезини күсөтпейн арты-мын кагбас бис. Ажыл хүнүн кымыр-ган-даа болза, продукцияны ам үндүрүп тура-рында хойну бүүдүргүтү үндүргөн бис.

Партиянын XX съездизинге СЭКП ТК-ның отчет илеткели Ташкенттин ажы-чы чоннары бугу совет улус-биле кады ийи-биле чүүдүгү деп бадаткан турган. «Подъемник» заводка болган хой кижил-тиг септелге-механика цехинин мастери Р. Каримов чүзө чугаалаан.

—Эш Хрущевтун кылганы СЭКП ТК-ның отчет илеткелин огуруг бүүрү,—ажык чоннарынн чагай амыралы-нын болгаш аас-кежигин дугайында партиянын улуг саям салымышкы-ны дөдүлгөн деп ол чугаалаан. Ол саям салымышкыга харын кылдыр эа-деч иштинде ийден эвөөс эвөөс нормалар-нын бөдөнүн хүдээлп тур мөн.

Чурттуң миллион-миллион колхозчулары бүүдүргөчүлүгү көдүрүшкүгүтү-биле ажылдап турар, олар партиянын XX съездизин чаксы тараалга белекчеди чедикшилеринн доозары-биле демдегел турар.

Киев областын Киев-Святошин району-нун Шевченко аттыг көдө ажыл-агый артынын колхозчулары чаз көдө ажыл-агый чымылын 4 айнын иштинде ийек бүүдүргөн 1126 килограмм сүтү алган, ол болза эрткен чылдын бо-ла үзүндө турганын 223 килограмм хой болуп турар. Теплоцехка өстүргөн чаз ногаа-ларын колхоз магазинге хүн-бүрү кирип турар.

—Коммунист партиянын төлөшүрүн улуг планнар колхозчулар бистери ханымы-биле өөртүп турар,—деп саанчы Ина Борисенко партиянын XX съездизин-ге турсааткан митингиге чугаалаан.

Перспективтиг план-биле 1960 чылдык төнүдүгүн көдүргөн тараа, эйт, сүт, ла-га чургазы болгаш көдө ажыл-агыйнн өске-даа продуктуларынн бүүдүргөчүлүгү ийдиң дөдөнчө бө чымын чедип алмын колхозчулар бир эп-сеткил-биле иштин-дөш.

(СЭТА).

Чолаачыларнын чугула сорулга

Коммунист партиянын болгаш Совет чазактын улус ажыл-агыйнн хөгжүдери-нин талазы-биле чордуу турар хемчег-лерин амыралга боттандыра дөш со-вет улус улуг көдүрүшкүгүтү-биле ажыл-дап туралар.

Улетпүрүч болгаш көдө ажыл-агый-нын дүргөн хөгжүлгезин автотранспорт ажыдакчыларынн, бирги эелчеге чо-лаачыларнын мурнуна улуг болгаш ха-рыскалганын сорулганы салган. Авто-мобиль транспорту база чуртта бугу чүзө чүүдүргөчүлүгүтү ийи дөдөнчө бөдөн-нү үзүндө ап турар. Чүзө чүүдүргөчү чыл бүүдө өзүп турар.

Коммунист партиянын XX съездизин-ин алдыгы беш чыл планынын талазы-биле Директиваларын автомобиль транспор-тун мурнуна чаз, кайгамчык улуг со-рууганы салган. Бо ажыдакчы боттанды-рынга автотранспорт ажыдакчылары улуг ролду ойнар хүдээлгези.

Салган сорулганы чедикшилеринн күсө-дир автотранспорттын өң бүүдүргөчүлүгү ажылаарын, оларын камныг экилээрин, күш-ажыктын бүүдүргөчүлүгүтү бестерин болгаш сөөртүлгелерин бот-үзөин чиге-дирин негеп турар. Бо ажылга чолаачы-ларын, септелкелерин болгаш автотран-спорттун өске-даа ажыдакчыларынн ийекпейлгир кыргалгелгил турда бүүдүргөчү белик көдүрүшкүгүтү челип ал болур.

Күш-ажыктын бүүдүргөчүлүгүтү бестери-нин, бүүдүргөчүлүгүтү технологиянын сайы-м-рагыйларынн күчүлүгү арганы болза социалист чарыш болур. Социалист чарышты калбарташ хой-хей автотран-спорт контораларын болгаш мурнакчы чо-лаачылар иштиги куралдарынн тып, ажылгада кирип, техниканы мергел-диг ажылдап, бүүдүргөчү планын ажыр күсөдүп турар.

Чижэ, хооромкохотун автотранспорт контораларын, төп автобаз, облитерооботун болгаш Кызыл-Машыктын автотранспорт контораларын чарышка ийекпейлгир ки-рип турган бүүдүргөчү эки көдүрүшкүгүтү челип алган. Автомашына-биле кып-таал болгаш ортук септелге чокаа чүс муң болгаш оон-даа хой километрин эртип, кы-зымаккай күш-ажыктын үлгөргө-чижээ көдүргүп турар Чумарин, Хунажик, Ни-лпичук, Ковалев иштак мурнакчы чола-ачылар бистин областа хей.

Автотранспорт контораларынн чедикшилеринн ажылы ийи күш-ажыктын рационалдыг организасташканында, чо-лаачыларнын бодуну харыскалганы ме-дереп билиринден болгаш оларынн бы-жыг сагыла-чурумундан хамааржыр. Автомашыналарынн ийекпейлгир орга-низастыг ишмечшиинин чолаачылар-нын быжыг сагыла-чуруму хандырар.

Мынакча-даа бо харыскалганы негеле-дени чамык чолаачыларнын чедир үгеле-вин турар фактылары бистин транспорт организасташканында хей. Моон түнө-линде экилп турар машиналарынга кам чок, арагалар, кудумчу ишмечшиинин чурумун үрөөр болгаш оон улам оозал-он-дакты үндүр чорустар бар.

Экилп турар машиналарынн каныг-лар бир келин үрелл бээр чамык чолаачы-лар оо «шоолуг эвес» чүзө дөш херекке албайн турган, сонда баргаш оозал-он-дак-та таваржыр бээр чиктер эвөөс эвөөс. Чижэ, машинанын эжигинн дикши тут-пасты бээр чамык чолаачылар ону тоовайн туралар. Орутка чорда эжик-херектен ажыгына бээр чолаачы ону туг-лай тиргип чораш мурнуна турган чүзө кымыш азы орук хажымын чамык бергеш оозал үндүрүп болур. Ол чүзө биче чүзө улуг айылга чедиргеш болур.

Мынчангаш чолаачы кижинин ажылына «шоолуг эвес» деп чүзө турбас ужурут. Кандыг-даа машина, оң иштинде авто-мобиль чедир болгаш саямдалкылар-биле эгелеп чок демиседи чорудар херек.

Школаарга оттулар ыяш белекчээр чер-лерин мур тураларын, оң сөөртүп алы-ныла улуг күш үнүп турарын барымда-лаш, областын партия конференцияны Кы-зыл-Хаваста, Улуг-Хемин Сентеке, Чөөн-Хемчиктин Бора-Хал чоогуна хөмүр даш тывыжын улагаттырган, ону мынан ырак школаарга херексээр, оларын хөмүр-лаш-биле хандырап айткан. Ол хемчег-лерге холбаштыр Улуг-Хем, Чаз-Хал, Чөөн-Хемчик, Сут-Хал болгаш Барыны-Хемчик районнарынн элзон каш школаарынн песталарын хөмүр даш оттуларынга та-арыштыр кымыш чугула болуп турар.

Мынчангаш ол черлерге хамааржыр турар школаарынн директорлары ол тала-зы-биле тодаргай хемчеглерин алыр херек. Моон-биле кады песталар оде кымыр-лаш шүүстөрүн, чаз шынарлар одамкы-ке киригеринге хөмүр чок болдур Улуг-Хем районо эргелекчи эш Самойлова база турганын демдеглерин чугула. Мышка денгөөр белик шынарлыг, чымыл бөөр оозалга кирер чорукту чугулазын билер херек.

Школаарынн оттулар чүүдүн белекчээр-инге хой-ниги организасташканынн кыргалгелгил улуг. Колхозтарынн башта-р черлери тускай бригадаларын тургузу-п, аңаа херексээр транспорттун болгаш кижини күштерин шыш организастап, ылангы колхозтарда комсомол организа-циялары комсомолчу-аныктарынн брига-даларын тургузуу, аңаа эгелекчи чорукту, ийицилаларынн көдүргөчү ужурут. Ол чугула ажыл херекке партия организаста-ларынн талазында шынгын контролду үргүлчү тургузары, аңаа практиктиг дуза-ламчыны көдүргүтү улуг ужурут-ула.

Б. БОЛДУР-ООЛ.

Областын улус өөредилге кидилигинн эргелекчиси.

И. САННИКОВ.

Кураториспекциянын улуг инспектор.

ЧАЗАЛГА

1956 чылдын февраль 26-ла үгөн № 43 «Шынын» ийги арнынн дөрт дугаар колонканын бешки абзацынын алдыг олурунда «Ол көдүргүчү...» деп парадатынган «Ол көдүргүчү»—деп номчуу. 3-кү арнынн сөөлүгү колонка-нын ийги абзацынн 12-олурунда «ажыккан» деп сөстү чокка чокка ном-чуткан.

Редактор Д. О. БЕГЗИ.

Съездизин материалдарын ханызы-биле өөрөнүр

САРЫГ-СӨП. (Телефон-биле). Каз-Хем району Молотов аттыг көдө ажыл-агый артынын колхозчулары партиянын XX съездизинин материалдары-биле масе-лыг таныжып, ажык чоннарын мате-риалдыг болгаш культуруг амыралын улам-на чаагайдыларын, тайбынын хө-рөң быжыгыларын уткан бугу-ле хемчеглерин канчаар-даа аажок улуг өөрүшкү-биле дөдөнчө туралар.

Чоокта чаз колхоз төвүнге митинг бол-ган. Аңаа колхоз даргазы эш Середкин партиянын XX съездизинин ажылынын дугайында илеткеди кылган.

Оң соонда хоочун колхозчу эш Бизак сөс алган. Оң чугаалааны болза: — Пер-

спективтиг план бугаар бистин колхозу-вус 1960 чылга чедир тарыга шөлү 1932 гектарга чедир. Ону 1957 чылда күсөдүр болурун аргалары бисте бар. Бо чымын бели 1816 га тараа культу-раларын тарып болгай бис. Эрткен чымын гектар бүүдүргөн 14,5 центер дүжүттү алдымыс, а 1960 чылда гектар санын-дан 19 центер чедир дүжүттү алыр дөш бис. Ол сорууга база-ла 1957 чылда күсөт-пин болур.

Колхоз бүүдүргөчүлүгүтү бригаданын-да болгаш фермаларда ажыл-ишчилеринн ору-тууна съездизин материалдарын таныш-тыр ажыдакчы агитаторлар улам күш-тедирп туралар.

Чедикшилеринн улам быжыглаар

БАП-ХААК. (Телефон-биле). Таңды рай-онун ажыгы чоннары СЭКП-нің XX съездизинин материалдарын ханызы-биле таныжып туралар.

Ажыгы чоннарынн өзүп турар мате-риалдыг херексээрлерин долгуу-биле ханды-р дугайында партиянын саям салымы-шкынын районуну чуртагыч чону күш-ажыктын көдүрүшкүгүтү харычлап турар.

«Кызыл партизан» колхозтун малчы-нары малдын кымыш азырын болгаш ажаалгазын улам экижиткенер. Хойжулар Биче-оол, Баракай олар чаз төрөөн мал-дың чаш төлүн чигирч чөсгө ажаап ал-ганын. Колхоз тараа болгаш ногаа күл-дүрүшкүгүтү үзүндө бүүдүргөчүлүгү бүүрү белекчээр.

ураларынн үзүндө бүүдүргөчүлүгү бүүрү белекчээр, а көдө ажыл-агый машиналарынн септелгелерин мартын 20-де доозар со-рууганы салган.

Бай-Хаз МТС-тин механизаторлары тракторлар септелгезин дооскаш, ам кул-тиваторларын септен турар.

Бай-Хаз райулетпур комбинатынын ажыкчылары бүүдүргөчүлүгүтү күсөдир дөш социалист чарышка сырып каттыш-кыш, бо чылдын февралдын оналгазын планан ажыр күсөткен. Комбинат амы-геде мыш материалдарынн белекчели күштелдирп турар. Комбинатка ам ула-вас ээлчег санында 100 ажыг кубометр ыяшты дилер күчүлүг пилорама ажыл-дап эгелеэр.

залап көөр. Керезин ажыл-агыйнн эвөөс көрү болгаш аңаа харыскалга чок чорукту база саям човангыр эвөө чорукту чайла-дыр. Колхозтор-биле керезге ат салып кааш, чангыс-даа кубометр ыяш белекче-вейн турда, колхозче хемчээлден ажыр ак-ша пилчилер чорукту бодурбас ужурут. Бо айтырыга күрүнүн эрге-ажымын чугу-лаага көөрү чугула.

Эрткен чылдарда оттулар ыяш белек-чээринн, оң сөөртүлгелерин чангыс аай өртөөн чамык районолар шүүт үрөп турар. Облукүкомунун 1954 чылдын июлда доктаатканы бир кубометр ыяшты ол черге белекчээр 7 рубль 45 копеек турбузе. Барыны-Хемчиктин, Бай-Тайганын районо-лары бир кубометр ыяшты белекчезин дөш 10—12 рубльдин төлөп турган. Чан-гыс аай өртөткү үрөөр чоруктар өске-даа районоларга турган. Каккан ыяшты тай-га-даа, школарынн хериминге-даа хүдээл алырда «карак-биле» хемчээр чүүдөр ба-за лерөөн.

Бай-Тайганын Тезин школазына колхоз-тун 3 тоннамы сөөртүр машинамы бир экекээр 14 кубометр ыяшты, а Сут-Хал-дун Сут-Аксы школазына бир чүдүргөчү машинага 10—12 кубометр ыяш «сымын» тургулаан. Ийди чорук хоралыг деп чүзө билдирп. Күрүнүнн ажаа-хөргөңгил-шин эвэ чарыгдар, кажар аргалар херек-сээр чорук-биле шынгын демисежир херек. Шах ийди чоруктар-биле районнарынн сая-хөө кидилерин мырышал-да хиналда чокка акша-хөргөңгил үндүрүп берип ту-рары канчаар-даа болбас. Ажыктын ийди практиканын моон соңгаар адырлар ужурут.

Мынчангаш хактыгын ыяшты школа-нын болгаш интернаттын ажыл-агый эр-гелекчиги, оң санакчылары акт бугаар хүдээп ап, оң чарыгдалына шынгын чу-румун тургузары негетинп турар. Мынча-

ШКОЛААРНЫ ОТТУЛАР ЧҮҮЛ-БИЛЕ ХАНДЫРАР

Совет чазак бистин областын школа-ларынн материалдыг базанын быжыглаа-рынга улуг кичөөгөйин салып, хой түн-дүрүшкүгүтү ажаа-хөргөңгилерин берип турар. Ону чөп ажылаары, оң контролун шынгын тургузары улус өөредилге органдарынн ажыдакчыларынн — школа директорла-рынн, интернат эргелекчилеринн бол-гаш районо удурутучуларынн чугула хү-дээлгези болур.

1956—57 өөредилге чылынга амды-газаштан эгелеп, бугу талазы-биле үлгөр-ли белекчелерин чугула соруугаларынн бирөөс. Улус өөредилгеси — бугу-ниги-нин чил херээ. Ийди долгуу-биле хой-ниги-нин организасташканы, колхозтарынн баш-таар черлери болгаш көдө Советтер шко-лаларынн чаз өөредилге чылынга белек-челин чедикшилеринн боттандырып, оң чөп бугу массанын калбак кыргалгезин хаара тудуп турар.

Оттулар чүүл-биле бүрүн хандырып-ган, харын-даа артыкшыдыг куралдары тургускан школага өөрөнүр, интер-натта чурттаары, аңаа ажылаары эң-не таарымчалыг. Ийди байдал бугу өөрөн-чигерге, бир-ле дугуларын башкаларга хамааржыр. Бистин областа 153 школар, оларнын чанында 73 интернаттар, барык ол хире санынн столовалар, хлөб быжы-р черлер ажылдап турар болгаш башка-лар чурттаар хой-хей бажындар бар. Оларын чечир санынн оттулар ыяш-биле хандырамы, ону школарынн чанынга сөөртүп белекчээр чугула ажыдакчынын би-рөөс болур.

Оттулар чүүлүгү белек